

17. 10. 2002

ID: 19070

Dokazování, prováděné rejstříkovým soudem

Zjištění, která rejstříkový soud činí z listin, jimiž mají být zapisované skutečnosti podle zvláštních předpisů doloženy, se nepovažuje za dokazování.

Zjištění, která rejstříkový soud činí z listin, jimiž mají být zapisované skutečnosti podle zvláštních předpisů doloženy, se nepovažuje za dokazování.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Odo 791/2001, ze dne 31.7.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci návrhu S. A O. M. spol. s r.o., na zápis změn do obchodního rejstříku, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. C 11040 F 11532/2000, o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. června 2001, čj. 5 Cmo 209/2001-152, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. června 2001, čj. 5 Cmo 209/2001-152, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 19.2.2001, čj. C 11040 F 11532/2000-133, zamítl návrh navrhovatelky na zápis změn do obchodního rejstříku, a to výmazu společníka Z. d. D., v likvidaci, se sídlem N. 256, D., IČ ..., se zcela splaceným vkladem ve výši 30.000,- Kč a zápisu společníka D. z., a.s., se sídlem M. 135, okres P., PSČ ..., IČ ..., se zcela splaceným vkladem 30.000,- Kč. Svůj zamítavý výrok soud založil na závěru, že přiloženou smlouvou o převodu obchodního podílu, datovanou dne 23.11.1998, nepřešel obchodní podíl převodce (Z. d. D.) na nabyvatele (D. z., a.s.). Podpisy smluvních stran na této smlouvě byly totiž ověřeny formou uznání za vlastní teprve dne 8.8.2000, avšak již dne 4.12.1998 byl do obchodního rejstříku zapsán likvidátor převodce. Vzhledem k výše uvedenému, tak nebyli místopředseda družstva a člen představenstva, kteří smlouvu o převodu obchodního podílu jménem převodce podepsali, oprávněni dne 8.8.2000 uznat podpisy na smlouvě za vlastní a učinit ji tak perfektní.

K odvolání navrhovatelky Vrchní soud v Olomouci potvrdil usnesení soudu prvního stupně. V odůvodnění svého rozhodnutí však zaujal odlišný právní názor.

Předně se neztotožnil s důvodem, pro který soud prvního stupně návrh zamítl. Dle názoru odvolacího soudu byli místopředseda družstva a člen představenstva, kteří smlouvu o převodu obchodního podílu jménem převodce podepsali, oprávněni dne 8.8.2000 uznat podpisy na smlouvě za vlastní. Pokud totiž došlo ke shodě vůle smluvních subjektů o obsahu smlouvy, tak je smlouva uzavřena a smluvní subjekty jsou jí vázány. To, že vůči třetím osobám se smlouva stává perfektní, tedy účinnou, až tím, že podpisy smluvních stran jsou úředně ověřeny, na vázanosti účastníků smlouvy jejím obsahem nemůže nic změnit. Účastníci smlouvy postupovali při úředním ověřování podpisů v souladu se zákonem (§ 115 odst. 3 obch. zák., § 74 odst. 1, 2 notářského řádu), a soud prvního stupně tedy

nemohl prohlásit smlouvu z tohoto důvodu za neplatnou.

Následně pak odvolací soud uzavřel, že nedošlo k platnému převodu obchodního podílu z jiného důvodu. Tímto důvodem je rozpor s ustanovením § 115 odst. 2 obch. zák., které umožňuje převod obchodního podílu na jinou osobu jen tehdy, připouští-li to společenská smlouva. Z notářského zápisu o průběhu valné hromady navrhovatelky, konané dne 3.4.2000 vyplývá, že společenská smlouva byla změněna tak, aby bylo možné obchodní podíl převést na jinou osobu, až usnesením přijatým na této valné hromadě. Do posledně uvedeného data tak nebyli společníci navrhovatelky oprávněni převádět svůj obchodní podíl na jinou osobu a pokud tak učinili, bylo toto jednání v rozporu se zákonem a nemohlo dojít k platnému převodu obchodního podílu.

Navrhovatelka zastoupená advokátem podala proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání s tím, že jí byla odňata možnost jednat před soudem, a řízení tak trpí vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., a je tedy dán dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) o. s. ř. Odnětí možnosti jednat před soudem dovolatelka spatřuje v tom, že jde o tzv. „překvapivé rozhodnutí“, tj. o případ, kdy odvolací soud založil svoje rozhodnutí na závěru, který dosud nebyl předmětem tvrzení, ani nebyl obsažen v odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně. V této souvislosti odkazuje na judikaturu Ústavního soudu. Důvodnost dovolání opírá dovolatelka také o ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. Jinou vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, spatřuje v nerespektování ustanovení občanského soudního řádu odvolacím soudem při dokazování. Konkrétně namítá, že odvolací soud nezjistil v dostatečném rozsahu skutkový stav věci potřebný pro právní závěr, který učinil a dále svoje rozhodnutí nedostatečně odůvodnil. Při svém postupu nerespektoval zejména ustanovení § 120 odst. 2, § 122 odst. 1, § 123, 132 a § 157 o. s. ř. Nakonec dovolatelka uplatňuje i dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., když důsledkem nesprávného procesního postupu odvolacího soudu je i nesprávné právní posouzení věci. Dle dovolatelky totiž možnost převodu obchodního podílu vyplývala ze společenské smlouvy ze dne 16.8.1993, jejíž čl. 7 zní: „Bližší podrobnosti řízení společnosti, vztahů mezi společníky, podílu na zisku společnosti, tvorba rezervního, popřípadě jiných fondů, jakož i jiné podrobnosti, na kterých se dohodnou, zpracují společníci do stanov, které společnost přijme do dvou měsíců od zápisu společnosti do obchodního rejstříku. Do doby přijetí stanov ve všech věcech rozhoduje valná hromada.“ Podle čl. VI. stanov, které valná hromada schválila dne 28.12.1993 pak: „Společník může smluvně převést svůj obchodní podíl na jinou osobu pouze ze souhlasem valné hromady – souhlas dvoutřetinové většiny všech společníků. Smlouva o převodu obchodního podílu musí mít písemnou formu.“ Z důvodů výše uvedených navrhuje dovolatelka, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a spolu s ním i rozhodnutí soudu prvního stupně a vrátil věc soudu posledně jmenovanému k dalšímu řízení.

Podle části dvanácté, hlavy první, bodu 17. zákona [30/2000 Sb.](#), kterým se mění zákon 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.1.2001).

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. a tím i důvodné.

Ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř., spojuje zmatečnost řízení se skutečností, že účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem je takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu zákon přiznává. O vadu ve smyslu tohoto ustanovení jde jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod čísly 27/1998 a 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Jak se podává z ustanovení § 200b odst. 2 věty první o. s. ř., v řízení ve věcech obchodního rejstříku soud rozhoduje o obsahu zápisu bez jednání usnesením.

Soudní praxe i právní teorie (srov. např. Bureš, J. - Drápal, L. - Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání, Praha, C. H. Beck 1997, str. 582) se však při výkladu tohoto ustanovení již dříve sjednotila v názoru, že provádí-li rejstříkový soud dokazování (ke zjištění dosud sporných skutečností, nebo ke zjištění, zda jsou splněny předpoklady pro zápis) musí vždy nařídit jednání. Zjištění, která rejstříkový soud činí z listin, jimiž mají být zapisované skutečnosti podle zvláštních předpisů doloženy (srov. § 30, § 31 odst. 2 a např. § 112 odst. 2 obch. zák.), se však za dokazování nepovažuje. Tyto judikatorní závěry se posléze (s účinností od 1.1.2001) promítly i do vlastního textu občanského soudního řádu (srov. § 200d odst. 2 o. s. ř. ve stávajícím znění). Jinak řečeno, nemůže-li soud rozhodnout o obsahu zápisu jen na základě předložených listin (jež jsou logicky navrhovateli zápisu - zde dovolatelce - známy), nebo nevyhověl-li soud plně návrhu, jemuž nikdo neodporoval, je povinen o věci rozhodnout po jednání. Rozhodování o obsahu zápisu jen na základě předložených listin přitom předpokládá, že rejstříkovému soudu byly předloženy všechny listiny rozhodné pro posouzení, zda požadovaný zápis lze provést.

Závěr, zda vnitřní předpisy společnosti umožňují převod obchodního podílu na jinou osobu, nelze učinit, aniž by soud zjistil, co na toto téma určují stanovy společnosti, jež součástí listin připojených k návrhu na zápis změn nebyly (a které dle tvrzení dovolatelky možnost převodu obchodního podílu upravovaly). Neměl-li soud stanovy společnosti k dispozici jako součást listin, připojených k návrhu, ačkoliv právě na jejich posouzení (zhodnocení jejich obsahu v otázce možnosti převodu obchodního podílu) byl do značné míry závislý výsledek řízení, a jestliže nešlo ani o situaci, kdy absence této listiny plynula z nečinnosti účastnice řízení (navrhovatelky zápisu) po předchozí řádné výzvě soudu, pak nebyly splněny předpoklady pro to, aby o obsahu návrhu bylo rozhodnuto bez nařízení jednání. K typickým případům zmatečnosti dle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. přitom patří i situace, kdy soud k projednání věci (nesprávně) nenařídil jednání (srov. opět důvody výše cit. rozhodnutí uveřejněného pod číslem 49/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Tato zmatečnost se přitom prosadila právě jen ve vztahu k rozhodnutí odvolacího soudu, který je založil na jiných závěrech než soud prvního stupně).

S ohledem na výše uvedenou procesní vadu, dovolací soud, aniž by se zabýval hmotněprávní stránkou věci, rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, § 243b odst. 2, věta první, o. s. ř.).

Další články:

- [Konsolidace veřejných rozpočtů; legislativní přílepy \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní soud a procesní pravidla](#)
- [Vzdělávání, náležitosti podání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zákonný soudce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právo na soudní ochranu](#)
- [Překvapivá rozhodnutí, výživa nezletilého dítěte](#)
- [Průtahy v řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Insolvenční řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Koncentrace řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nemajetková újma právnické osoby \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)